U. B. BERGEN
Ms. 1808 K6

Høsten 1926

Kjære Kramer!

Ja idag faar jeg tage mig sammen og skrive en af mine lange epistler til dig, – jeg skrev for en tid siden en slags epistel til broder Peter, – men har intet hört fra ham igjen. – Ja tak for dit brev, – hvoraf jeg ser, at du dog ikke er helt rasende paa mig, – hvad jeg jo kunde vente mig. –

Ja egentlig har jeg intet at skrive om – for jeg bestaar af bare nervösitet i den senere tid, og den slags være bör man helst ikke exporter til sine venner, – ja venner! –

– jeg har altsaa et par igjen endnu – en slags som du – med all din taalmod (som alle de maa have i lör grad for at kunne ved blive at „være" og „taale" min venskab).

Ja jeg har mistet Skinek, – og det er til liden tröst at fortælle dig, hvor dit hat taget paa mig, – jeg bebreider mig selv alt muligt

baade det jeg er skyldig i, og det jeg er uskyldig i, — for det første det, at jeg fik hans 5 brev, — som jeg ikke har besvaret — knapt 8 dage förend han döde, — jeg sad just og skrev paa en epistel til ham, da jeg fik telegrammet fra hans döttre: „Vor far döde idag", — det var skrevet med blyant paa alm. papir — (ikke telegram blanket) og Enge sa, end om det nu er nogen saa ondskabsfuldt, at de har sendt det bare for at gjöre dig ondt (yderligere nervös, end jeg var), — og sagt, at de nu fik vide, at det bare var narreri, — hvor glad du da vilde blive, — — jeg tænkte da bare: ja gid nogen vilde have gjort det for 14 dage siden, — saa jeg havde haft tid at fortælle ham, hvad jeg var begyndt paa, — nemlig, at det var løgn alt det, Holm havde klemt i ham. Kinck skrev nemlig et brev til mig, som sagt — og var meget bedrövet over, at jeg havde ladet falde

U. B. BERGEN
1808K6

nogen udtalelser om Kaun og hans bok „Driftekarn", – som jeg sætter høiest af Kincks böker, – den er mig i alltfald kjærest, – og saa gaar Holm hen og fortæller Kinck, at jeg nu var kommen til det mærkelige standpunkt, at jeg havde tapt all interesse for den boken, – der var ogsaa andre helt „simple" udtalelser, – som han havde lagt mig i munden. – Holm søkte jo ikke sommer at „nivellere" Kinck, og jeg kan bare lebreide mig, at jeg ikke „sang opp" lidt sterkere med min protest, – men kveld blev vi ogsaa nødsten ivenner, – det vil sige jeg blev bidsig og sint, – han fortalte, at han og Freydis havde underhandlet med Kinck, og nu var de kommen til enighed om „alle havde ordnet det slik" – at Freydis og jeg i fellskap skulde illustrere en novellesamling af Kinck, – ja, ja; – jeg havde ikke noget imod et samarbeide med Freydis

naar Freydis og Kinck altaa var kommen sammen om noget slöjt, – (som jeg jo maatte tro af Holms udtalelser), – rigtignok troede jeg ikke at vore höist forskjellige maader at illustrere paa vilde passe godt sammen (Freydis vilde selvfölgelig slaa mig ut i ljöet paa det dekorative omraade, – for jeg er jo aldrig „artist" egentlig – undtagen kanske en sjelden gang i trasnitt). Saa kom vi ind paa, – „hvad" som skulde illustreres af Kinck, – og jeg var idiot nok til at fortælle ham, hvad Kinck og jeg havde talt om og planlagt, – det var da först og fremst „Driftekarn", – som det laa Kinck særlig paa hjertet at faa illustreret af mig, – (det har han sagt og skrevet saa mangfoldige gange). Jo Holm lod mig da forstaa, at denne plan „ikke længer stod paa tapetet" eller „paa dagsordenen", – (jeg husker ikke hans ord saa nöie) men idethele tagt: Kinck havde fraveget sin oprindelige plan der, – kanske om 1½ aar

U. B. BERGEN
Ms. 1808K6

vilde det passe e.t.c. — Nei nu gjaldt det først og fremst det, som skulde oversattes til tysk, — Kinck var jo begyndt at gjøre voldsom lykke i Tyskland, og der var penge og ære at hente for illustratörerne ogsaa — (E. Munch gjorde jo sin lykke der). —

Jeg begyndte da at protestere, — og jeg var atter idiot nok til at fortelle, hvad Kinck og jeg havde planlagt — nemlig naar „Driftekaren" var færdig — eller samtidig, — skulde vi faa istand et lithografisk verk i stort — eller störst muligt format — noget udenom forlaget, direkte altsaa (selvfølgelig „udgivet" af forlaget, men kanske ikke trykt der). Til dette verk (i stort format) skulde jeg faa valge ud af hans noveller det, som jeg fandt passede bedst for (min) illustrering i trosnit (medens „Driftekaren" altsaa skulde illustreres med „pennen") — Dette udvalg af noveller

af en „ikke forfatter" – og efter den orden og sammenhæng, som jeg fandt for godt, – skigt kunde jo kanske blive lidt farligt for forfatteren, som gjerne vil se sine ting i den sammenhæng, hvori den ene ting fremkalder erindringen om den anden: – en viss litterær sammenhæng, som forskjellige slags perler trukket paa en snor under hensyntagen til den rytmiske rekke følge baade i størrelse, form og farve. Dette nævnte jeg ogsaa for Finck, men han svarede mig vare, at du kan „ordne", som du lyster, – et skigt værk vil blive præget af dine illustrationer og din opfatning af sammenhængen – og det vil blive et nyt digt for mig"

Mine illustrationer til et skigt værk skulde trykkes med orginalplater – og i et stærkt begrænset antal (100 eller 150). Dette værk skulde der altsaa med andre ord ikke være egentlige reproduktioner, – jeg maatte beregne mine plater paa det – paa samme maade, som jeg har tænkt paa, om

U. B. BERGEN
Ms. 1808K6

Jeg engang skulde skrive og illustrere noget her fra Jølster – (som jeg jo har samlet lidt materiale til), men forskjellen blev, at her kom jeg kanske til at anvende orginaltryk og reproduktioner om hinanden.

Her var det Holm og jeg tænkte sammen, – nei det var ikke Kincks mening dette med orginaltryk til denne novelle samlingen, – og desuten vilde det jo ikke passe sammen med Frøydis sine tusk tegninger, som altsaa ikke blev orginaltryk (det eneste maatte være, om jeg kunde lære hende træsnittteknik o.s.v. — — noget som jeg ogsaa rent „proforma" indlod mig paa en dag i høst).

„Ja jeg gjør min med „Jølster boken" som jeg vil, sa jeg – „der skal der være en del orginaltryk" – og saa faar dere ordne med Kinck om novellerne, – jeg gaar med paa alt, – naar Kinck ønsker det" sa jeg.

Jeg sagde, – jeg blev lissig og skrek op, – og Holm slog om i en anden taktik og forsøkte at overbevise mig ved fornuftgrunde om min Daarskab. Jeg lusker ikke alle hans indvendinger, – men han konkluderede med, at den bedste ordning for mig vilde være at lave en del trasnit til Kinck – efter hans (Holms) anvisning, – (ja det lod til at Kinck nu havde sat ham – som „fagmand" – til at udkvidde til at velge ud novellestoffet til det omtalte verk). Og naar jeg havde lavet en del af disse trasnit skulde der udstilles og velges („en gros") og paa rigtig jødemaner presses mest muligt ud af trykkene – særligt til „Samlere" som „Slamler" paa „Unica". – Paa begyndte „verker som aldrig blir trykte" o.s.v., naar man slik havde presset citronen (ideen var forøvrigt god fra et jødesynspunkt), – ja saa skulde man pludselig komme med verket – som skulde bestaa af smaa

U. B. BERGEN
Ms. 1808 K6

reproduktioner af de samme „unica" (eller skjeldne orginaltryk), hvoraf man da selfølgelig maatte have et hemmeligt oplag, som der saa lidt efter hvert kunde sælges af — (som orginaltryk), (der jo da maatte saa endeli mere værd efter at være blevne kjendte gjennem boken og de trykte reproduktioner). Ja det var gyldne fremtids-udsigter, han oprullede, — hvis jeg vøiede mig efter hans og Kincks plan min. Ja saa gaar han strak's han kommer til Oslo og til Kinck og fremlægger hele sin plan for ham og — udgiver den for at være sin..

At Kinck vaade var skuffet og bedrøvet over mig, kan du forstaa, — (han havde ook aldrig tænkt mig en slik „jöde-friisness"), og han minnedes mig om vore samtaler i gamle dage om vore planer, — og han

gjengav med sin aldrig svigtende lukkommelse mine egne ord, da jeg havde omtalt, hvordan jeg vilde illustrere et bestemt motiv i „Driftekaren", hvor det pludselig sner i vaarens blomster og grönne gras: — „Dengang du sagde de ordene" — skrev Kinck — „havde jeg mit livs stoltste öieblik." Han var bedrøvet over, at jeg havde tapt interessen for „Driftekaren", og at jeg havde opgivet et digt motiv (blandt andre), som havde vist ham en dig forstaaelse af hans inderste følelser, at det endog provocerede hans egne ord. —

„Men" — foreslo han trist til, — det nytter jo ikke at tale om gamle planer, som er opgivne, lige saa lidt som om sneen som faldt i fjor."

Han sigter der paa en fin maade til mine egne ord i gamle dage om „sneen som faldt ned i den sprø vaarstemning. —

Ja jeg begyndte straks paa et brev til ham, for at „afsande" Holms udtalelser — det var jo

U. B. BERGEN
Ms. 1808 k 6

lidt vanskeligt – da jeg nemlig samtidig havde faaet et brev fra Holm, hvori han fortalte, at han havde talt med Kinck, som var „snurblid" (ja han brukte det infame udtryk), fordi „vi" nu var kommet til en ordning med „illustre-ringen af hans arbeider gjennem Høydisog". Og det gik slik, at all min „henskyndagen" og mine diplomatiske undskyldninger for Holm var til ingiks; – thi jeg fik dødsrudskapet, førend jeg var færdig med mine „krimskrim". – Og nu – jeg altså faa fortalt ham, hvor lidet sandt der var! det, Holm havde sagt ham. Ingen skjondte paa mig, fordi jeg ikke havde sendt et telegram til Kinck, – straks jeg fik hans brev, – og deri afsandet Holmas ord, men man tænker jo ikke paa „telegrafen" i slige anledninger, – man vil gjerne forklare sig og undskylde løgneren, som nulegens var „god tro eller havde misforstaat o.s.v. jeg vidste jo heller ikke, hvor meg't der kunde være"

Holms „angivelige" venskab med Kinck, – jeg tvivlede paa det, – men troede kanske at Kinck-ligesom jeg selv – var en beundrer af Freydis Haavards-Holms kunst. Og ved nu senere at gjennemstudere Kincks brev grundigt (og ved at sammenligne det med tidligere breve) finder jeg ud, at Holms angivelige venskab med Kinck og deres planer om illustreringen o.s.v. er opspind fra ende til anden. Og at Kinck saa langt fra at være ven med Holm, – tvertimod havde en ren skræk for ham som den, der var paa trængende og mindede Kinck om, at han snart trængte en „arvtager" paa litteraturens omraade, – og denne „arvtager" var selvfølgelig Holm selv skreven til at være: Han var som „likraaven", der lugtede liket forend det endnu var dødt! Og derfor skulde kredsen rundt omkring, – ja Kinck profeterede dette i nogle dunkle ord, som jeg

U. B. BERGEN
Ms. 1808K.6

omgang ikke forstod, — jeg troede jo, at Kinck var den vitalt stærke kjæmpe, som længst vilde overleve til exempel mig, om han end var 15 aar ældre, og jeg har ofte i den senere tid belæreidet mig, at jeg trak stærke veksler paa hans stærke konstitution, dengang jeg fik ham med paa fjeldovergangen til Olden, — en tour, som endog „røynede" mig, og hvor jeg opdagede, at Kinck endog var svimmel og udkjørt paa nedgangen af fjeldet i Olden. Ja, han var en ven som man blev mere glad i som menneske endog end som forfatter tiltrods for hans genialitet der. —

Og jeg mindes de dage og nætter, vi var sammen her og oplevede saa mange naturindtryk sammen, — dette „vagabondliv i de herlige dage", som han senere kalde det, — og jeg mindes saa mange lyse vaarnætter i Oslo omegn, — da vi rangledes rundt — oftest

alene men indertiden sammen med Ravensberg og Thrygve Andersen, som Kinck var saa glad i og satte saa høit – trods hans mange ømhedder som menneske: „Norges mest naturregarrede forfatter" saa Kinck engang om ham. Og jeg husker den sidste nat vi var sammen, da vi kom fra denne „Afrikareisen", og Engel og Kari var reist til dig, og jeg en sildig kveld kom ihu, at jeg dog maatte træffe Kinck et øieblik, førend jeg drog hjem vestover, – og saa fandt jeg endelig hem imod kl. 12 om natten frem til hans nye adresse og ringte paa; – fru Kinck kom ud, – jeg undskyldte mig, at det var sent, og at jeg bare vilde faa hilse paa Kinck som morest, førend jeg reiste vestover næste dag. „Ja jeg skulde just legge mig", sa hun „vore døtre er alt i seng – men Kinck vil ikkert have Dem hos sig om det er hele natten, sa hun, – og jeg blir det ogsaa hele natten. – Kinck havde netop faaet en flaske

U. B. BERGEN
Mk. 1808K6

„medicin kognak", og vi tönte den, – og han viste mig saa glad og begeistret sin fars billeder, da det begyndte at lysne af dag. (han var saa bedrövet over at han ikke havde kunnet faa alle sin fars malerier og skisser) „jeg var ligeglad om den lille del af min arv", sa han, – „kunde jeg bare faat alle min fars kunstverker" – enten man nu kan regne dem for „kunst" eller ikke, saa er de kunstverker for mig, – fordi jeg kjender millieuet og stemningerne, hvorunder de blev tie!" Og de var virkelig trods all dilettantisme kunstverker. Jeg önsker, at han fulgte mig om dör i den lyse morgen, og at han saa mig ind i öinene paa sin underlige maate og sagde „ser jeg dig mart igjen", – og saa varer jeg ham ikke paa 5 aar! – I et af de sidste skriver han „jeg er glad fordi du ikke straks vaner mig, fordi det viser mig, at det

tænker paa mig med et rigtigt langt Brev".
Og jeg husker dengang Kinck skrev paa
dramaet: „Lisabettas Brødre", – (han brukte
lidt længere tid end sædvanligt til det) – og
han fortalte mig stadigt mundtligt og pr.
brev om sine planer og impressioner, – og
han fortalte om Lisabettas blomst, og
at han var usikker paa, hvad blomst
det skulde være, – og jeg havde dengang
just malet „Helg" (Meyers samling), og
der staar i vinduet en blomst, som jeg var
vant glad i, det var en variation af en
Hortensia, som jeg selv havde fremelsket,
og jeg skrev da til Kinck, at det maa
være en hortensia, som jeg skal sende dig, – en
som ingen andre skal have, end du og jeg,
det skal være min blomst til dig, – (det
blev bare skrevet af mig, til min hortensia
røde – men Kinck lod Lisabettas blomst

U. B. BERGEN
Ms. 1808K6

blive en hortensia – og mit telegraferede jeg og bad – om muligt – at faa hortensia fra mig til hans likfærd; – om hans aand skulde være i nærheden, kunde han kanske opfange en hilsen fra mig derigjennem og kanske føle, at mine følelser for ham var de samme, som da vi blev kjendte for 22 aar siden – til trods for Holm og hans jeger.

Ja jeg har vel sagt meget stygt om Holm nu, synes du vel, – ja jeg kommer til at sige adskilligt til ham selv ogsaa, – og han kommer sikkert til at opfatte mig som en utaknemlig djævel. –

Men lad dette være mellem os, – hvad jeg her har sagt. – Holm er jo snild paa sin vis og en farlig mand, som man helst bør undgaa, og iallefald bør søke ikke at have noget utestaaende med.

Ja der er vaagsaa ting som følger af Kincks død, ting som har gjort mig nervös, — men som jeg ikke kan omtale nu, eller betro papiret — (undskyld mig, men jeg har ikke god tro til din tjenestepike; jeg skal fortælle dig lidt — naar vi træffes, — du bör i alle fald passe paa dine papirer, om du har breve, som ikke er for alle.) jeg kan jo kanske tage fejl!

Kinck stod i en hemmelig forening, — hvor alle var hans beundrere, og disse hans venner skriver nu ustandselig til mig, og vil have mig ind til Oslo og være med at varne om hans efterladte papirer, som likraverne alt er øde om. Ja nævn endelig ikke noget om dette, — det er farligt for mig at röre i noget, hverken paa den ene eller anden side; — thi jeg er bange at likraverne kan komme til at „svidi" pingerne saart, og da er det bedre jo mindre man veed.

U. B. BERGEN
Ms. 1808K6

Jg synes ofte saa synd i Freykis, som jg beundres som kunstner, – ja hvorfor ikke ogsaa som menneske, – men hun tujoneres jo fuldstandig af Kolus, – jg synes han behandler hende ren som en „tos; – selvfølgelig har han respekt for hende, – men kun paa samme maade – som man har respekt for en plante, et dyr eller lign. som det gjælder at fare varsomt med, fordi man kan have nytte af det, – og han har sørget for at binde hende til sig som elskerinde, – dog har han betrygget sig mod følger, som kunde binde ham selv – ja du forstaar. –

(han var jo dog en gang ganske betaget af hende i sine gjæstebud paaleg)

Ja det er ikke rart om du er forarget over min tvivelraadighed med hensyn til reisen til Bergen – men det er sandt, at jg gang paa gang har tænkt at reise, – men dette har jg været lidt frisk – (har du samme feil, som jg altid har haft: – at sætte mig til at –

rove, – uten at huske tidligere spider i samme retning, – om det er aldrig saa koldt i rummet, og saa er det at vaagne gjennemfrossen og forkjølet; – ja du „last" kommer jeg aldrig fra, for du har jeg arvet efter far, – jeg husker saa mangen nat, at mor datte mig tilat vække far „litt" og ofte, naar han sad sig og sov til kl. 5–6 om morgenen, – ja jeg ruskede i ham – „du skal lægge dig, siger mor" – „Din ugudelige gut, som forstyrrer mig midt i min prediken," svarede han og sov videre, til han holdt paa at falde af stolen, – jeg lærte af ham at resignere og sovnede selv, medens jeg skulde vække ham „mindst hvert 10 ende minut". Han holdt altid paa at „studere noget særdeles vanskeligt", naar jeg saaledes af brød ham. Jeg fandt da ofte frem i en bokhylde en bok med register eller leksikon over gamle slegtsnavne, og saa spurgte jeg ham, om han ikke var i slegt med dette eller hint navn, – og det var der

U. B. BERGEN
Ms 1808 K 6

enesth maade at faa ham til at „kvikkne", – da fik jeg ham ofte helt vaaken, – naar han skulde finde ud alle kombinationerne i sjeglstavlen. Ja reisen staar jo ogsaa lidt i forbindelse med portratteringen af Kreyberg, – jeg har jo nævnt for, at jeg er nervös, – mere end almindeligt og trøster paa at klare ham. Og at reise ind til Bergen nu, – uden at gjøre et forsøk er vel „ikke til at komme udenom", – men saa skulde være, at jeg kunne komme ind i „smug" – i alle hemmelighed at staa og bare være der nogle dage. Jeg faar heller øve mig lidt paa portrait nu i vinter – ligesom Kreyberg (efter dit udsagn) øver sig paa at sidde model. —— Ja jeg har jo ogsaa arbeidet lidt trods Holm og deraffølgende nervösitet: – jeg maatte jo trykke og male – stitte til han nær sagt blev vat og dog, – den tid han var her. —— Og efter han var reist fik jeg fat paa et trøstet af „Rambjælder".

udmest bare for at dæmpe „vondt samvet“, – og som altid, naar man ikke „har noget paa hjærtet“, var jeg fræk „sansvillighedsfuld“. Imidlertid kom altsaa Fincks død midt i arbeidet, og jeg orkede ikke skitten længer; men saa tok jeg mig paa tak igjen senere, – og nu er trykken færdig, – saa tør og nøiagtig, altsaa den „teknisk reet“ mest fuldkomne tryk af dette træsnit, – saa rasende korrekt er hver plate paa rette plads, at det er rent irriterende, – et træsnit blir al dræg godt, uden man trykker lidt feil, – og her er vist ingen feil denne gang, – jeg har rent kvalme naar jeg ser paa det. – Nu forstod jeg dig slig, at du havde bestilling paa 3 Rævhjælder (kanske Tarkildsen Halvorsen var den ene?). Imidlertid er det et træsnit, som slet ikke lønner sig at arbeide med. – Kanske en stærk forenkling og omskjærelse kunde gjøre det baade bedre og mere lønsomt. – Jeg faar prøve senere

U. B. BERGEN
Ms. 1808K6

I mellertid har jeg ogsaa arbeidet med „Tillebenet" — og synes nu, at det begynder at nærme sig mit „indre syn" af dette „opera" — eller „operette". Meget har svigtet, men følelsen har dog igjenopretted meget. Det er en af de faa billeder, som jeg halv-veis er fornøiet med selv, — trods den farlige „violette farve". Man kan jo ummelig mange alt i et billede.

Ja, saa maa jeg om end sent takke dig tusende gange for alt dit bryderi med komissioner — med kjøttkvernen, som vi var saadan fornøiede med, — har du høit andet er det feilagtigt, — vi havde kanske gjerne taget den en a 2 nr. større — (der findes nemlig to nr. til — men de maa antagelig forudbestilles); men vi har jo nu faat samme nr. som Johansdatter (Flekkar), samt flere har, saa

har vi høit her

nu har vi jo reddet vor forpenselighed med at have store og lige gode kvern, som de vore naboer altsaa har maatte ty til at laane hos, naar vore egne elendige smaakverner har slaaet klik. Og nu maa vi selvfølgelig gjøre gjengjeld ved at laane dem igjen, — særlig Fluge, hvis kvern af samme dimension og nu holder paa at „falere", — „havde den været stekt bedre skulde den varet i 10 aar til", siger Fluge. Han har altid slipt knivene galt — de skal ikke slipes, og jeg tror han har ret. Altsaa vi er svært forlegne med kvernen; thi naar den er udslidt er vi sikkert selv ogsaa udslidte, baade Engel og jeg. Jeg forstaar ikke, at Peter-broder prest altsaa ikke skulde vide om at Petra var vel fremkommen, — jeg skrev nemlig til ham samme dag, som hun kom, — Jeg fik telefonopringning til Sandal om at møde der, — det var Bykal, som havde faaet Petra i sit hus, og som saa skulde bringe hende til Björseth med bil, naar hun næste gang drog paa sin embedsreise til Ski (som han altid gjør en gang om ugen), og

U. B. BERGEN
Ms. 1808 K 6

Jeg roede da ovaa til Bjørseth og hentede Petra og fik en dugelig portion Wisky i „lyttag" bilen, efter at Petra var kommen i Vaaten. Ja naar jeg nævner baat, — saa maa jeg tænke paa din, — jeg var ude for at prøve, om det lod sig gjøre at sætte den, men der maa iaafald et stillads til, — det er selvfølgelig galt at den ligger slig aapen, — da handels manden benytter den som varelager og har alt muligt (rigtignok bare lettere ting) liggende i den, — men ellers vilde det blive, om vi satte den, og det saa skulde hænde at ungdommen i flok og følge „vaglede sig" paa kjølens rand; jeg har nemlig en gang været ude for at faa en baat ødelagt paa den maade, — rigtignok ikke ved „vagling" af ungdom, men Dueens tyngde knakkede den ogsaa kjøl ned, — — du burde absolut have haft et „naust" til den, — men alt koster jo skillinger desværre.

Ja vi har faaet en stor Kasse fra frk. Haa=
vardsholm, – en masse gamle klær og sko,
som kommer meget vel med til fa=
milien – (Jg havde en regning paa over 130 kr.
bare paa et par maaneder nu fra skomageren)
Pengene vil komme tilkort paa alle kanter, selv
om man intet slikker i gjæld.

Angaaende brevet fra forpatterinden fri Christie
Hun skrev til mig om foto. og hun maa ha mis forstaaet mig da jg mente
at da kanske vidste om der fandtes fotografier at købe i Bergen
saa vell jg intet derom at sige – jg havde
jo de forb. dansker og vil helst intet have
med dem at bestille, de har altid været
noget pak; men hun er jo ikke selv dansk,
og var der nogen mulighed for at faa en
fotograf i Bergen til at fotografere „med
gulfilter" nogen af mine ting, saa vilde jg
det været udmærket – forexempel: Meyers inte=
rieur – Meyers solenbillede eller kanske tra=
snittet af samme motiv – ligeledes penne=
tegningen hos dr. Kreyberg og hans St. Hanskaal –

U. B. BERGEN
Ms. 1808K6

kanske ogsaa hans „Salarbra dame", som du kaldte det. Andre, som egner sig for reproduktion (fotografi) ved jo ikke blandt vore bekjendte, — uden det skulde være fru Breyholtz's sit „Regnbuebilleder" — og et billede med Engel og et lidet barn (ved brystet) i en have, — et billede, som fru Breyholtz alene ved, hvor er, men aldrig vil lade mig det vide. Kanske ogsaa dit „Grøveri" eller dit Konstaar. Eller det billede fra Gjøssnesfjorden — Sunde — som Urhøral paa Koop kjøbte eller Tungjøl — hvor det er, ved jo heller ikke — kaptein Meyer skulde jo vide det, — da det vistnok var han, som solgte det. Meyers billede „gamle huse" (som feilagtig fik titlen: „Tungjøl" (det burde jo hede „husmandsplads", som det jo er). — Men det vil jo blive kostbart at fotografere, — og man har vel ingen Værnig i Bergen, — han er jo en mester i at fotografere

kunst, da han akkurat veed, hvilket nummer af „gulfiller", hvert enkelt tilfælde vil kræve for at faa en god oplagelse.

Holm har skrevet til mig, at nogen af hans venner, deriblandt den hyggelige tandlæge, som var her i sommer, vil have nogle smaa træsnit, — skal jeg — synes du — efter det foreholdne sende ham træsnit til videre salg? — jeg kjender jo kjøberne. — Saafald er du venlig saa meld at lade mig faa en liste over priserne, da jeg tror vi har forandret priserne paa samme bl. a. Bukken som er „nedsat pris". Nu spekulerer jeg paa, hvordan jeg skal faa sendt Ravebjælderne, da papiret har en saadan forlænget tilbøielighed til at krumme sig. Bedst er det vel udspandt paa en krydspinder. — Jeg har brugt samme papir som til dit træsnit af samme, da Degnes fandt at det fik en slig lett tone paa dette papir —

U. B. BERGEN
Ms. 1808 K 6

men det er jo noksaa tyndt og skröpelagt —
Ja du husser, at du skulde havt slagt
saaeskjød, — ja det har i aar været her
til billig pris 1,50 pr. kg., men nu er det
nok forsent, — det er nok slagtet, som slagtes
skal, — men gris (skinker) kan nok end=
nu skaffes, — men appetit da mangler og
pris. — Vi skal forsøke, om der endnu skulde
være saaledes at opdrive, — men vi lövles
paa det. — Kaugen har paa det ene
om klokken, — men vi har ikke truffet ham
siden, saa vi ved ikke, hvad han synes.
Den andenen du talte om at faa bror i, blev
det nok sent med, men det var for en del
Kristoffers skyld, da vi talte med ham om
det, sa han, at det maatte være feilagtigt, da
han senere havde faaet en reprimande fra dig,
hvori Andersen ikke var omtalt, — imidlertid
kan han tilslut efter, at det var hans egen

feil; thi han havde modtaget et pengebrev fra dig og da han ikke erindrede andet, end at det var betaling for et tidligere opgjør, saa lagde han dit pengebrev naabrevet ind i Meieriopgjørets bøker, — men saa, da saken kom paa tale igjen, tok han brevet og brød det og fandt da ut sammenhengen. Ja nu har vi dundrende dagen-veiarbeide — I man har lugget med den vakre kirk ved vandet, som jg forlangte af den første eier her, at den skulde staa, hvis jg skulde kjøbe. Vi har ogsaa i aar, raset ud af bakkerne, hvor man mindst skulde vente det.

Kari er hos Hr. Bydal og har meget at gjøre, da det er et selskabeligt hus, og de har ingen andre tjenere, end Kari og Johannes Sundes ældste datter Hanhilda, (kusin af Kari altsaa). Ja saa maa du leve vel du og dine — Skal Hjørdis konfirmeres nu? Ja, jg vilde gjerne give Hjørdis noget til konfirmationen, — men jg veed ikke, hvad det skulde være, — hvis du faar selv trøsnittet for mig, kun de du da ikke være

U. B. BERGEN
Ms. 1808k6

saa snild at tage af Kr. 50 til en present?
Eller tror din kjære vilde bryde sig om et eller
andet træsnit? — kunde di fra gjøre paa det,
og give mig en meddelelse, — ja du umuliggjø-
der, at jeg spørger dig om dette.

Ja jeg har lært efter om smale kjøtt og
det er ikke umuligt, at det kan opdrives
endnu, — men prisen er jo steget baade her og
i Bergen; — havde du bare nævnt det før; — her
var prisen en stund lige ned i 1,30 pr. kg. men
vi fik intet under 1,50, — det er jo vanskeligt
at passe paa at kjøbe, akkurat paa det rette
tidspunkt, naar det er lavest: — skal man vente
saa længe med at kjøbe, kan man og risikere
intet at faa, — og da prisen var kommen ned
i 1,50 sa alle, at nu gik det op igjen, — vi havde
da alt kjøbt en del til Kr. 200 pr. kg. — Nu tror
jeg, det skulde være muligt at opdrive til 1,70,
men det stiger, da jo alt (alle dyr) steget — nu har været „inte-
foret" en tid, — noget som forresten gjør kjødet bedre.
Men nu kommer det an paa, om di vil have
hele skrotter eller bare laar (og kanske „löger")

I sidste faed tror jeg, det lönner sig bedst for dig at kjöbe ferdig „spekne" laar om vaaren — de kjöres op i helt fra jul af — og er i regelen billigst straks för Pinsetid, og naar vi vidste om det paa forhaand, kunde vi tinge til dig i tide, men vil du have lele skrotter, maa du skrive om det straks, för det blir forsent.—

Fleskeskinker kan du faa for 2.00 pr. kg., men da maa du tage med noget af ryggen, — eller i alle-fald en liden del af den: ryggbiten som man her pleier at lade følge med skinken; hvis du for exempel kjöber 2 skinker, kunde vi hugge af de smaa ryggstykkerne og sende dig i første posten, og saa kunde dere bruke dem som „svine kotteletter" og saa kunde vi salte, röke og spekе <u>smaae</u> skinkerne til dig; selvfølgelig kan vi gjöre det med det hele, uden at hugge af noget, — men den omtalte „ryggbid" egner sig jo ikke saa godt til spekning, da den blir harskner; — hvis der blir noget spekk med disse ryggbitene, kan vi godt skjære det af og veie det og trække det fra prisen, (saa vi altsaa kan beholde det her til at have i „raspekaker" o. s. v.)

Under 2.00 kr. pr. kg., tror jeg neppe flesket kommer her, saa det er antagelig en betaelig tid at gjöre det, — det har aldrig vært lavere her, siden krigen.

U. B. BERGEN
Ms. 1808K6

Ja jg veed ikke om jg har udtrykt mig tydelig nok i disse ting, – men som sagt kjöbes her stadigop at opkjöbene speget eller halospeget kjöd, – ligge fra jul af og frem over vaaren og sommeren, – saa det er jo lidt paa det uvisse, om man kan faa kjöbe noget da saa det var kanske bedst at sikre sig noget slagt alt nu, hvis det endnu er at faa, hvad jg tror; (da jg har talt med en); men paa den anden side er det vel saa, at dere ikke har saa meget bruk for siderne, rygg og hals ~~samt hovedet~~ – (nei det sidste følger ikke med skrotten – uten man forlanger det) Vi spiser tildels baade sider og rygg i speken tilstand – eller koker suppe paa det – men iaar har vi forsynt os med kjöd, saa vi vanskeligt bruker mere for et aar; ellers kunde vi taget rygg og sider, naar vi havde vidst om det paa forhaand, saa at du bare havde behövet at tage lemmerne. –

Nu skal jg takke dit store trasnit og sende det idag, – nu kommer jg altsaa og plager dig med karton eller kanske „trydsfiber", – nei det kan jo næsten ikke vises frem uden ind ramming dr saa vanskelig ligger glatt eller stett, jg veed, at du vil have hvidt papir under trykkar,

og jg har derfor beregnet denne trykk med dette for øie, hvad jg ikke kunde gjort med din trykk, som derfor helst skulde havt en lys graagulig eller graa brunlig (varm) karton under sig. —

Jg trues haardeligen af mine kreditorer og skal snart sende „stillebent" ogsaa, det er kare saa tykt malet, at det maa törke lidt, — men vi har jo ingen kjöber til det, og jg vil nödig sælge det billigt — uden til dr. Kreyberg kanske, — men selv han faar det ikke under 1200, — jg anser det jo meget bedre end Engelsens stilleben, men det er jo mindre; — jg synes det staar paa lördag med mit stilleben „Helg" i Meyers samlig; — det er jo bedre i komposition og dette sidste stilleben, — det bedste, jg hidtil har laget, i den retning. —

Her var en broder af den svenske maler Isac Grünewald, og han vilde absolut kjöbe det store billedet af „Gamle prestegaarden" eller „ved stenbordet i prestegaardshaven", — jg slog paa 2500 kr., og han vilde tænke paa det til næste sommer, da han kommer tilbake, — der mangler jo meget paa, at det er færdigt ogsaa. For öieblikket arbeider jg paa interiöret til den gamle apotekeren — det med vinduet o. s. v. — Men jg tror vist ikke

U. B. BERGEN
Ms. 1808 K6

noget ud af det, – det er nok en farlig historie at dele tilledet slig i 2 dele efter det gyldne snit, især, naar den ene del – (den største) er omtrent vare stilleben og den anden (mindre del) er vare interiör, men jeg havde lyst at exprimentere og øve mig og finde ud, om man kan have nogen fordel i kompositioner o. lign. ved at bruge harmoniseringer i forholdene: – om man ikke kan behandle en („urolig") mængde ting og alligevel faa ro i det ved slegt – og jeg foretrækker da absolut det gyldne snit" – (som jeg lærte af gamle Chr. Krohg) – jeg bruker jo ogsaa „mellumproportionalen" til disse ans. – fremfor andre systemer (som til exempel det saakaldte „portharmoni" som var saa paa mode nu en tid, og som Krauz holdt paa, som det eneste saliggjørende, – det samme gjorde og Kaland om en mindre skala – Krauz har jo nu rent forladt det og bruker bare af og til „det gyldne snit", som han talte saa forargelig om, da jeg i gamle dage viste ham det) –

Ja nok om dette kunstprat, som jeg ved du ikke liker. Nu er talen gaaet af jorden, og jeg burde se at faa folk til at faa tørv paa det limstak, ellers gaar det snart galt med taket det, – der er jo bare lagt et tynt lag, og derfor tørker det saa af og lizzer rent

„svart," saa at det „ryker" af det i vinterstormene, og vinden reiser snart med den lille grand jord, som er der, og da kröller nedveren sig og der blir lakage – du faar „draaper", som man siger her. Ja du talte om en hegg, – det kan der nok blive raad med, – men jg er bange, du ikke vil faa megen glæde af den, da heggen mere end nogen andre trær vil have fuglighed, – og din jord er vel af den törreste og „letteste", som det heder i agronomsproget. Heggen vil have „tung" jord – altsaa leire og vand, – den liker sig endog i meget „vandsyk" jord, men jg har tænkt paa den „damgreia", du har lavet, – der vil antagelig ved lidt opdæmning blive vande nok i jorden, (som rigtig nok bestaar mest af sand), – men der et stedsskulde det kunne lykkes med en hegg, – derimod gaar det aldrig ved huset eller paa den lille gløsen ovenfor – knapt nok nedenfor postveien, – men der kunde det jo forsökes, — en fordel ved en hegg paa lett og tör jord er der (hvis man bare faar den til at vokse) og det er at den „holder" blomsterne længere i slig tör og lett jord. (den blomstrer senere i törr og lett jord – ofte endog först ved St. Hans tid, – antagelig fordi den „sturer")

U. B. BERGEN
Ms. 1808 K 6

I præstegaarden havde vi en slik sentblomstrende hæg, som stod paa en rigtig tør bakke, – men saa havde den en ussyr i nærheden, og den kæskede sig vel med nogle lange rødder i denne myren, kan jeg tænke; thi er hæggen rent afskaaret fra „vandsig", tror jeg ikke den kan klare sig.

En rogn derimod skulde nok lykkes paa „planen" ovenfor huset, – ja nær saat hvorsomhelst der ude; – jeg husker Aagot talte om at hun ønskede en slik, – men det er jo saa, at det er vanskeligt at faa en gammel rogn til at klare flytningen, og en ung rogn tager lang tid, før den blomstrer; – rognen har en forbandet stor rod med umaadelig lange rødder – uden stort smaa-rødder paa, og den er derfor vanskeligt at flytte som gammel, da rødderne jo maa afhugges paa et par meters længde i allefald; – en gammel rogn maa i allefald „naves", skal den taale flytningen, – og en saadan gammel „navet" rogn, vil du vel finde „udeoratin", selv om den kan give indtryk af gammel helsele paa stedet, – her pleier jo at staa en gammel navet rogn i næsten alle „tun" her, – allefaed havde man det altid tidligere.

Ja jeg faar se til at faa gjort noget derute paa Neset, men foreløbig er her slik „veiarbeida=sjan", – at alt som kan krype og gaa skal paa veiarbeidet, (en sten fra minerinnen traf – altid vegen uden at gjøre skade) – og stadig er her nogen, som „gjør sig ska" og kommer her og efter borvand jod etc. – en af „öiaquttene", som skulde cykle til veiarbeidet med en anden arbeider tok paa cykkelen i fuld fart – kjörte „gaffelen" af og slog sig slig, at Bydal maatte hentes, – og hans tilstand er alvorlig – saa han kommer nok ikke over paa veiarbeidet i aar. En anden flekket helt af reglen.

Min bror Hans er kommen hjem og driver sit farm, – men vi har ikke seet noget til ham her, – han er hos mor og skal vel overtage hendes lille gaard. „Bendik=Johanes" beder mig stadig hilse dig og takke, naar jeg træffer ham, – jeg var over der, da jeg skulde lave et portrait af den gamle Ola Potenstad, som eide steen, som nu er minseum i Førde (og lensmanden har arginalskissen) – det var naturligvis „gratis arbeide" til museet. –

Ja saa maa du have tak for alle kommissionerne, (alt var indmarket = prutlasten er uvedkommende). Men nu maa du lenske at trække af hvad du har lagt ind. Saa maa du hen ved og hilse alle dine og Kreyberg samt Ragna B. – (har desverre ikke faat arbeidet hendes farvig) Hils Magda og Hurdals! Din hengivne Astrup

Jeg ønsker ikke en tak for meget for min venlighed – men tak skal du have for du var saa ven at sende mig en vestlandsrut „Vond Samvit" – jeg var ved en vestlandsrut i sommer – jeg kjender rut.

Undskyld min skrift og nervositet.